

PIANISTES

vuitanta-vuit emocions

t olga àbalos, ferran esteve, pere pons
i roger roca
f xavier mercadé, juan miguel morales
i carles rodríguez

No és fruit de la casualitat que el primer músic que es va autoproclamar 'inventor del jazz' -així s'ho va fer imprimir a les targetes de visita- fos el pianista **Jelly Roll Morton**. Piano i jazz caminen plegats des de la gènesi d'aquell nou llenguatge parit als tuguris de la vella Nova Orleans. Harmonia, melodia i ritme sota la custòdia de noms cabdals del gènere que han passat el testimoni als seus successors, i dels quals ens parlen alguns dels millors exponents que tenim més a prop nostre: **Albert Bover**, **Manel Camp**, **Lluís Vidal**, **Jordi Sabatés**, **Francesc Burrull**, **Ignasi Terraza**, **Agustí Fernández**, **Carla Bley**, **Uri Caine**, **Jordi Rossy**, **Emilio Solla** i **Alberto Conde**. Escoltem-los.

La sala no té més de quinze metres quadrats. Prou espai, però, per a un sofà de dues places, una tauleta de centre, l'equip de música i unes quantes prestatgeries on es barregen CD i llibres amb un classificat desordre. L'altra meitat de la sala està reservada per a un mitja cua ben bé ajustat entre la paret que dona a la cuina i la finestra des d'on es veu el Paral·lel. Encaixonat enmig d'aquest espai, **Albert Bover** no sabia dir quantes hores, dies, setmanes ha passat exercitant davant les tecles, fent classes o posant-se ell mateix a prova. No són pocs els col·legues i companys de generació que coincideixen a l'hora de considerar-lo un fora de sèrie en la pianística del jazz: "el millor", asseguren.

Així i tot, no sembla que tingui pressa i és molt conscient que ser un dels millors pianistes de jazz de l'escena europea no és garantia ja no d'èxit, fama o prestigi, sinó de permetre's guanyar-se la vida amb l'ofici. Això tampoc no vol dir que ell s'hi consideri, malgrat que reconeix que es troba en un moment de singular plenitud respecte a temporades anteriors. "Tinc ganes de fer un disc de piano sol i potser també un amb trio, i aquesta necessitat vol dir que em trobo bé amb el que estic fent encara que sàpiga que em falta molt per aprendre", explica. Va ser aquest propòsit el que el va conduir a acceptar la invitació dels estudis de gravació Rosazul per inaugurar les instal·lacions que tot just han muntat. I és comentant aquesta experiència que adverteix l'evolució que ha sofert la seva relació amb la creació musical: "Em vaig adonar que els meus paràmetres havien canviat. Abans quan entrava en un estudi de gravació el meu objectiu era que tot el que toqués sonés bé, correcte, sense errors. Si tècnicament complia els requisits mínims, ja ho donava per bo. L'altre dia, però, vaig parar enmig d'aquest procés perquè ho notava fred, que no deia res. No em preocupava el tema estilístic ni tampoc aquella obsessió per sonar a jazz, sinó que m'autoexigia treballar sobre una expressió personal i explicar històries que sortissin de mi."

A hores d'ara no sap si la dotzena de peces que va enregistrar a piano sol en aquella sessió veuran o no algun dia la llum -"El més probable és que faci més

provatures, perquè crec que puc fer-ho millor", apunta-, però sí que està convençut que, faci el que faci, s'hi abocarà per complet. "No crec que es pugui tocar de cintura cap amunt o de cintura cap avall. El músic integral només és el que aconsegueix tocar amb el cap, el cor i els budells", sentència.

Una sortida com aquesta també es pot entendre com una defensa de l'atac davant d'un cert corrent d'opinió en l'entorn jazzístic que li ha recriminat un tarannà excessivament cerebral i un aparent distanciament en el seu estil: "És cert que sóc una persona tímida, introvertida i un pèl reservada en la vida convencional, però precisament crec que el piano m'ajuda a trencar aquestes barreres i a expressar-me amb la llibertat l'espontaneïtat que moltes vegades no sé aplicar en les relacions socials." De la mateixa manera, també creu que van desencaminats els que adjudiquen una etiqueta similar a un pianista que ell coneix molt bé com és el nord-americà **Brad Mehldau**: "En **Brad** és molt sincer perquè toca tal com sent. 'Fred' no és la paraula, el seu so és més aviat trist, fosc, angoixat, i encaixa perfectament en grups com **Radiohead** que tant li agraden. La seva qualitat és incontestable, encara que personalment m'atrauen més els pianistes que reflecteixen altres estats d'ànim més propers a la ironia l'energia i el sentit de l'humor."

Entre els que han constatat la possessió d'aquestes virtuts en la pianística de **Bover**, hi ha molts dels músics nord-americans que últimament han passat pel Jazzrom o el Jamboree i que, després de sol·licitar la participació d'un pianista del país per completar la formació, s'han trobat un músic que no els ha donat l'opció de relaxar-se. Capficat per millorar i perfilar el seu camí, **Albert Bover** considera indispensable haver aclarit diferents preceptes en el seu procés de formació: "En primer lloc, crec que l'esclavatge envers el jazz o qualsevol altre estil no és convenient perquè tots els que s'hi queden enganxats sonen tan perfectes com amanerats. Potser és inevitable durant una etapa, però no ha de ser un objectiu. Ara bé, tampoc no es tracta d'anar d'artista i pensar que per ser més lliure es toca millor."

La via per millorar, com a mínim en el meu cas, té com a base el treball, l'experiència i les vivències extramusicals que et fan com a persona", argumenta. En el seu cas, part d'aquestes vivències es reflecteixen en l'avidesa de consum cultural en les disciplines més variades: literatura, filosofia, poesia, pintura i, sobretot, cinema. La filmografia del soviètic Andrei Tarkovski n'és una de les debilitats.

La música –i amb la música, el piano– forma part de la seva vida des que tenia 14 anys; aleshores, però, el jazz no figurava entre les preferències de **Bover** i quan li preguntaven què volia ser gran dubtava entre la bioquímica i la història. "M'agradava molt el rock simfònic i especialment grups com **Emerson Lake & Palmer** o **Genesis**. Quan vaig descobrir el jazz **Chick Corea**, **Herbie Hancock** i **Keith Jarrett** em van marcar, suposo que per una qüestió generacional. Ara **Corea** ja fa temps que ha deixat d'interessar-me i he descobert que moltes de les coses que ha fet **Jarrett** ja les havia fetes molt abans **Paul Bley**. També sento una admiració especial per **Miles Davis** de *Kind of Blue*, **Dave Douglas** i **Billie Holiday**."

Resulta ineludible la menció de **Tete Montoliu** com la referència més propera que **Bover** pot haver tingut tant en la parcel·la del jazz com del piano. "En **Tete** va ser una figura internacional del bebop al nivell de grans del gènere com **Don Byas** o **Dexter Gordon**, entre molts d'altres; aquí, però, no se'l va reconèixer fins que ja havia passat els 50 anys. Llavors s'aplicava una analogia directa a tot pianista jove que després i se'l tractava equivocadament com el relleu d'en **Tete**", concreta. Finalment, es desmarca de la influència que li pugui haver exercit: "En **Tete** tocava sota els patrons preconcebuts del bebop i ho feia de meravella. A mi, en canvi, em tira molt més la improvisació."

En aquest últim tram de la conversa apareix el tema de l'exploració en nous territoris i, més concretament, com s'aproxima al món del flamenc amb una parella de fet com el guitarrista **Juan Gómez 'Chicuelo'**. Una experiència que valora, malgrat que la considera tot un esforç: "Així com el rock i la música llatina tenen unes arrels africanes que permeten trobar vies per entroncar-les amb el jazz, en el cas del flamenc els codis d'unió no estan tan clars i la conjunció es fa realment difícil." En aquest camp considera que músics com **Jorge Pardo** o **Chano Domínguez** han ajudat a traçar línies embrionàries perquè el jazz i el flamenc estableixin punts de connexió similars als que va crear la societat amb la música afrocaribana, avui coneguda com a jazz llatí. "El que hi ha ara són uns bons prototipus, però encara no ha sortit el músic que cohesioni amb naturalitat els dos mons

en un. Quan aparegui serà la bomba", adverteix. Sobre la relació amb el seu instrument, comenta que, davant de les múltiples possibilitats sonores que li ofereix, es decanta més per l'opció cantabile que no pas per la percussora. "Busco que la meua sonoritat vingui més de les cordes que no pas dels martelletats connectats a les tecles", precisa, i acaba destacant la importància que hi ha tingut una música com el jazz: "En un segle ha donat un tomb a les possibilitats del piano i l'ha fet evolucionar d'una manera vertiginosa com no havia passat des que va aparèixer al segle XVII."

Entre els pianistes que reconeixen la vàlua de **Bover** dins de l'àmbit jazzístic del país hi ha el veterà i experimentat **Manel Camp**. Com a responsable de l'àrea de jazz de l'Escola Superior de Música de Catalunya (ESMUC), considera una paradoxa que, en unes primeres proves, **Albert Bover** no fos acceptat com a membre del professorat. Aquesta decisió va inspirar el pianista a compondre una peça en forma de queixa que es va convertir, a més, en la que ha acabat donant títol al seu darrer disc, *Esmuc Blues* (FSNT). **Camp** va encaixar la protesta amb esportivitat i **Bover**, sense ressentiments, va presentar-se a una nova convocatòria que, aquesta vegada sí, va passar sense problemes.

